

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра внутрішніх хвороб тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

факультет ветеринарної медицини

“ 04 ” _____ 06 _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Внутрішні хвороби тварин»**

Галузь знань ветеринарна медицина

Спеціальність 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма ветеринарна медицина

(назва)

Факультет ветеринарної медицини

(назва факультету)

Розробники:

Бойко Н.І., к.вет.н., доцент, доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин

Костенко В.М., к.вет.н., доцент, доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин

Київ – 2025 р.

1. Опис навчальної дисципліни Внутрішні хвороби тварин

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	21 - «Ветеринарна медицина» (шифр і назва)	
Спеціальність	212 - «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» (шифр і назва)	
Освітній ступінь	Магістр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	270	
Кількість кредитів ECTS	9	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Залік, Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	5	-
Семестр	9, 10	-
Лекційні заняття	60 год	-
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	120 год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Навчальна практика	30 год	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	6 год. 2 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби тварин» є оволодіння студентами важливих питань загальної терапії та профілактики за внутрішніх незаразних хвороб тварин, а також з'ясування їх етіології, патогенезу, симптомів.

Завдання дисципліни:

- оволодіти знаннями та практичними навичками щодо етіології, патогенезу, симптоматики, діагностики, перебігу, прогнозу, терапії та профілактики за внутрішніх незаразних хвороб тварин.
- розвивати клінічне мислення, творчий підхід під час вирішенні практичних питань з ліквідації захворювань тварин.
- вміти володіти методами клініко-лабораторних, функціональних, інструментальних та інших досліджень хворих тварин та вміти аналізувати їх результати; розпізнавати (діагностувати) внутрішні хвороби тварин;
- вміти застосовувати відповідним чином ліки та біологічні засоби для забезпечення безпечності харчового ланцюга та довкілля;
- вміти складати план заходів профілактики внутрішніх хвороб тварин та організувати його виконання.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК):

- ✓ Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ✓ Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ✓ Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ✓ Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ✓ Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- ✓ Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.

- ✓ Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- ✓ Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- ✓ Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- ✓ Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
- ✓ Здатність організовувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.
- ✓ Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.

програмні результати навчання (ПРН) ОП:

- ✓ Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
 - ✓ Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин
 - ✓ Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.
 - ✓ Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.
1. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

компетенції першого дня:

- Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.
- Демонструвати базові знання з організації, управління та законодавства, пов'язаного з ветеринарною практикою. Розуміти економічний та емоційний контекст, в якому працює лікар ветеринарної медицини.
- Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення

професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

- Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.
- Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди
- Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.
- Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.
- Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій
- Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.
- Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.
- Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.
- Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.
- Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.
- Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура

навчальної дисципліни навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби тварин»
для здобувачів вищої освіти повного терміну навчання Спеціальності 212 –
«Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
1		л	п	лаб	інд	с.р.
2	3	4	5	6	7	
5 курс 9 семестр						
Змістовий модуль 1. Загальна терапія і кардіореспіраторні хвороби						
Тема 1. Визначення предмета. Основні етапи розвитку вчення про внутрішні хвороби тварин. Принципи, види і методи терапії	6	2		4		
Тема 2. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин.	10	2		4		4
Тема 3. Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда.	10	2		4		4
Тема 4. Хвороби міокарда	6	2		4		
Тема 5. Хвороби ендокарда	10	2		4		4
Тема 6. Хвороби системи дихання. Класифікація, поширення, симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів.	10	2		4		4
Тема 7. Пневмонії	6	2		4		
Тема 8. Хвороби легень незапального характеру. Хвороби плеври.	6	2		4		
Разом за змістовим модулем 1	64	16		32		16

Змістовий модуль 2. Хвороби травної системи

Тема 9. Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб системи травлення. Особливості прояву та перебігу у різних видів тварин хвороб ротової порожнини, глотки, стравоходу.	10	2		4		4
Тема 10. Хвороби передшлунків	6	2		4		
Тема 11. Хвороби шлунка і кишечника: гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт	11	2		4		5
Тема 12. Хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік. Класифікація, основні симптоми, принципи діагностики і лікування хворих тварин із синдромом колік.	11	2		4		5
Тема 13. Хвороби підшлункової залози. Класифікація, поширення, основні синдроми.	6	2		4		
Тема 14. Хвороби печінки і жовчних шляхів. Класифікація, поширення, основні синдроми захворювань печінки і жовчних шляхів. Гепатит, Гепатоз	6	2		4		
Тема 15. Хвороби очеревини. Перитоніт. Асцит	6	2		4		
Разом за 2 змістовим модулем, год	56	14		28		14
Разом за 9 семестр, годин	120	30		60		30

5 курс 10 семестр									
--------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Змістовий модуль 3. Метаболічні хвороби дорослих тварин. Хвороби молодняку

Тема 16. Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та діагностики. Кетоз	10	2		4		4
Тема 17. Макроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики.	6	2		4		
Тема 18. Мікроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики.	10	2		4		4
Тема 19. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі жиророзчинних вітамінів.	6	2		4		
Тема 20. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі водорозчинних вітамінів.	6	2		4		
Тема 21. Хвороби молодняку. Класифікація і поширення хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан молодняку.	6	2		4		
Тема 22. Неонатальні хвороби молодняку.	6	2		4		
Тема 23. Метаболічні хвороби молодняку.	6	2		4		
Разом за 3 змістовим модулем, годин	56	16		32		8

Змістовий модуль 4. Хвороби шкіри, крові, органів сечової і нервової систем, птахів та

хутрових звірів						
Тема 24. Поширення та основні синдроми хвороб нирок і сечових шляхів. Принципи терапії і профілактики.	10	2		4		4
Тема 25. Хвороби системи крові. Класифікація. Поширення. Анемії: класифікація, етіологія, методи діагностики і лікування.	10	2		4		4
Тема 26. Хвороби нервової системи. Класифікація, поширення, загальні синдроми і діагностика хвороб нервової системи. Органічні хвороби центральної нервової системи.	10	2		4		4
Тема 27. Функціональні хвороби центральної нервової системи. Стрес. Невроз. Епілесія	6	2		4		
Тема 28. Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Загальна характеристика, методи діагностики і лікування.	11	2		4		5
Тема 29. Внутрішні хвороби птахів.	6	2		4		
Тема 30. Хвороби хутрових звірів. Біологічні особливості хутрових звірів. Поширення, діагностика і профілактика за внутрішніх хвороб хутрових звірів.	11	2		4		5
Разом за змістовим модулем 4, годин	64	14		28		22
Навчальна практика, годин	30					
Разом за 10 семестр, годин	150	30		60		30
Разом за дисципліну, год	270	60		120		60

3. Теми лекцій

для здобувачів вищої освіти повного терміну навчання Спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на 2025-2026 рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 курс, 9 семестр		
1.	Лекція 1. Особиста гігієна, техніка безпеки при дослідженні та лікуванні тварин. Клінічна документація. Терапевтична техніка. Зовнішні методи застосування ліків.	2
	Лекція 2. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин	2
	Лекція 3. Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда	2
	Лекція 4. Хвороби міокарда	2
	Лекція 5. Хвороби ендокарда	2
	Лекція 6. Хвороби системи дихання. Класифікація, поширення, симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів	2
	Лекція 7. Пневмонії	2

	Лекція 8. Хвороби легень незапального характеру. Хвороби плеври	2
	Лекція 9. Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб системи травлення. Особливості прояву та перебігу у різних видів тварин хвороб ротової порожнини, глотки, стравоходу.	2
	Лекція 10. Хвороби передшлунків	2
	Лекція 11. Хвороби шлунка і кишечника: гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт	2
	Лекція 12. Хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік. Класифікація, основні симптоми, принципи діагностики і лікування хворих тварин із синдромом колік.	2
	Лекція 13. Хвороби підшлункової залози. Класифікація, поширення, основні синдроми	2
	Лекція 14. Хвороби печінки і жовчних шляхів. Класифікація, поширення, основні синдроми захворювань печінки і жовчних шляхів. Гепатит, Гепатоз	2
	Лекція 15. Хвороби очеревини. Перитоніт. Асцит	2
Разом за 9 семестр		30 годин
5 курс 10 семестр		
	Лекція 16. Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та діагностики. Кетоз	2
	Лекція 17. Макроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики	2
	Лекція 18. Мікроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики	2
	Лекція 19. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі жиророзчинних вітамінів	2
	Лекція 20. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі водорозчинних вітамінів	2
	Лекція 21. Хвороби молодняку. Класифікація і поширення хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан молодняку	2
	Лекція 22. Неонатальні хвороби молодняку	2
	Лекція 23. Метаболічні хвороби молодняку	2
	Лекція 24. Поширення та основні синдроми хвороб нирок і сечових шляхів. Принципи терапії і профілактики	2
	Лекція 25. Хвороби системи крові. Класифікація. Поширення. Анемії: класифікація, етіологія, методи діагностики і лікування	2
	Лекція 26. Хвороби нервової системи. Класифікація, поширення, загальні синдроми і діагностика хвороб нервової системи. Органічні хвороби центральної нервової системи	2
	Лекція 27. Функціональні хвороби центральної нервової системи.	2

	Стрес. Невроз. Епілепсія	
	Лекція 28. Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Загальна характеристика, методи діагностики і лікування	2
	Лекція 29. Внутрішні хвороби птахів	2
	Лекція 30. Хвороби хутрових звірів. Біологічні особливості хутрових звірів. Поширення, діагностика і профілактика за внутрішніх хвороб хутрових звірів	2
Разом за 10 семестр		30 годин
Разом з дисципліни		60 годин

4. Теми лабораторних занять

для здобувачів вищої освіти повного терміну навчання Спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на 2025-2026 рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 курс, 9 семестр		
1.	№ 1. Особиста гігієна, техніка безпеки при дослідженні та лікуванні тварин. Клінічна документація. Терапевтична техніка. Зовнішні методи застосування ліків.	4
2.	№ 2. Ентеральні методи введення лікарських препаратів. Клізми. Парентеральне введення ліків.	4
3.	№ 3. Етіотропна і патогенетична терапія. Новокаїнові блокади, протистресова терапія, рефлексотерапія. Неспецифічна стимулювальна терапія.	4
4.	№ 4. Фізіотерапія. Механізм дії, показання, методика застосування фото-, електро-, гідро- та механотерапії.	4
5.	№ 5. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин у клініці з патологією серцево-судинної системи.	4
6.	№ 6. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб перикарда.	4
7.	№ 7. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб міокарда.	4
8.	№ 8. Діагностика, лікування та профілактика хвороб ендокарда та пороків серця.	4
9.	№ 9. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження тематично-хворих тварин у клініці з патологією органів дихання. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб дихальних шляхів.	4

10.	№ 10. Діагностика, лікування та профілактика за пневмоній та хвороб легенів неzapального характеру: емфізема, набряк легенів, легенева кровотеча.	4
11.	№ 11. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб передшлунків жуйних.	4
12.	№ 12. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб шлунка і кишечника: гастрит, гастроентерит, виразкова хвороба. Хвороби очеревини	4
13	№13. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб шлунка і кишечника з синдромом колік. Ентералгія, розширення шлунка, метеоризм кишечника. Хімо- і копростаз	4
14.	№ 14. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження та лікування за хвороб підшлункової залози	4
15.	№ 15. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб печінки і жовчних шляхів.	4
5 курс, 10 семестр		
16.	№ 16. Діагностика, лікування та профілактика хвороб, зумовлених переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну.	4
17.	№ 17. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження за порушення обміну макроелементів у тварин.	4
18.	№ 18. Діагностика, лікування та профілактика за мікроелементозів тварин.	4
19.	№ 19. Діагностика, лікування та профілактика хвороб, спричинених порушенням обміну вітамінів.	4
20.	№ 20. Діагностика, лікування та профілактика за неонатальних хвороб молодняку: гіпоглікемія, казеїно- безоарна хвороба, молозивний токсикоз, диспепсія новонароджених.	4
21.	№ 21. Діагностика, лікування та профілактика за постнатальних хвороб молодняку: гіпопластична анемія, паракератоз поросят, періодична тимпанія телят, безоарна хвороба, білом'язова хвороба, ензоотична атаксія ягнят.	4
22.	№ 22. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб нирок.	4
23.	№ 23. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за хвороб сечових шляхів.	4
24.	№ 24. Клініко-гематологічна діагностика, терапія і профілактика анемій: постгеморагічна, гіпопластична, гемолітична.	4

25.	№ 25. Діагностика, терапія та профілактика за хвороб з порушенням гемостазу. Геморагічні діатези.	4
26.	№ 26. Діагностика, терапія та профілактика захворювань головного і спинного мозку та їх оболонок.	4
27.	№ 27. Діагностика, лікування та профілактика за функціональних нервових хвороб. Стрес, епілепсія, еклампсія і неврози.	4
28.	№ 28. Діагностика, лікування та профілактика за хвороб шкіри та її похідних.	4
29.	№ 29. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика хвороб ендокринної системи.	4
30.	№ 30. Клініко-лабораторні і спеціальні методи дослідження, лікування та профілактика за незаразних хвороб хутрових звірів.	4
	всього	120 год

5. Теми самостійних занять

для здобувачів вищої освіти повного терміну навчання Спеціальності 212 – «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза» на 2025-2026 рік

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 курс, 9 семестр		
1	№1. Загальна профілактика внутрішніх хвороб тварин. Аналіз утримання і годівлі тварин.	4
2	№2. Металоіндикація сітки і введення магнітних кілець.	4
3	№3. Хвороби судин: артеріосклероз і тромбоз.	4
4	№4. Діагностика, лікування та профілактика хвороб плеври	4
5	№ 5. Аналіз Клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин з хворобами системи травлення	4
6	№6. Механічна і динамічна непрохідності кишечника.	5
7	№7. Тромбоемболія брижових артерій	5
	№8. Диференційна діагностика, лікування і профілактика асцитів і перитоніту	5
	5 курс, 10 семестр	30

8	№9. Аналіз Клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин зумовлених переважним порушенням білкового, вуглеводного та ліпідного обміну	4
9	№10. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за порушення обміну мікроелементів	4
10	№11. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальні методи дослідження тварин за хвороб нирок і сечових шляхів	4
11	№12. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за хвороб системи крові	4
12	№ 13. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за хвороб нервової системи	4
13	№14. Аналіз клініко-лабораторних і спеціальних методів дослідження тварин за алергічних хвороб	5
14	№15. Метаболічні хвороби хутрових звірів	5
Усього		60 год

Теми практичних занять

№ з/п	Практичні заняття	Кількість годин
1	Не передбачені	
2		

6. Засоби діагностики результатів навчання

- Залік, екзамен
- Модульні роботи

7. Методи навчання:

- Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда, інструктаж);
- Практичний метод (практичні заняття);
- Наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- Робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- Відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- Самостійна робота (виконання завдань);
- Індивідуально науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти;
- Інші види

8. Методи оцінювання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
5 курс, 9 семестр		
Модуль 1. Загальна терапія і профілактика хвороб тварин		
Тема 1. Визначення предмета. Основні етапи розвитку вчення про внутрішні хвороби тварин. Принципи, види і методи терапії.		
Лекція 1.		-
Лабораторна робота 1.	ПРН 4, 5, 11 Знати головні принципи, види і методи терапії тварин. Вміти прогнозувати розвиток хвороби, призначати лікувально-профілактичні засоби. Аналізувати отримані результати при проведенні курсу лікування. Розуміти важливість і відповідальність за ведення клінічної документації куруючого лікаря. Використовувати отримані знання для подальшої терапевтичної діяльності.	5
Лабораторна робота 2.		5
Тема 2. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин. Теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин. Терапевтична техніка.		
Лекція 2	ПРН 4, 5, 11 Знати теоретичні основи і практичні аспекти диспансеризації тварин. Вміти складати план заходів профілактики внутрішніх хвороб тварин та організувати його виконання. Використовувати отримані знання для подальшої терапевтичної діяльності.	-
Лабораторна робота 3		5
Лабораторна робота 4		5
Самостійна робота 1		5
Тема 3. Хвороби серцево-судинної системи. Класифікація. Поширення. Загальні симптоми і синдроми. Хвороби перикарда.		
Лекція 3	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб перикарда. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	-
Лабораторна робота 5		5
Лабораторна робота 6		5
Тема 4. Хвороби міокарда. Міокардит, міокардоз (міокардіодистрофія, міокардіопатія). Інфаркт міокарда. Розширення серця.		
Лекція 4	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб міокарда і ендокарда. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні	-
Лабораторна робота 7		5

	навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів	
Тема 5. Хвороби ендокарда. Ендокардит і пороки серця		
Лекція 5	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб ендокарда і судин. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів	-
Лабораторна робота 8		5
Самостійна робота 3		5
Тема 6. Хвороби системи дихання. Класифікація, поширення, симптоми і синдроми за хвороб органів дихання. Хвороби дихальних шляхів		
Лекція 6	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб дихальних шляхів. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування	-
Лабораторна робота 9		5
Тема 7. Пневмонії		
Лекція 7	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за пневмоній, засобів профілактики Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 10		5
Тема 8. Хвороби легень незапального характеру. Хвороби плеври		
Лекція 8	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за емфіземи, набряку легень, плевритів, знати засоби профілактики Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Самостійна робота 4		5
Модульна робота 1		30
Всього за модуль 1		100
Модуль 2. Хвороби травної системи		
Тема 9. Хвороби системи травлення. Класифікація, поширення, симптоми та синдроми хвороб		

системи травлення. Особливості прояву та перебігу у різних видів тварин хвороб ротової порожнини, глотки, стравоходу		
Лекція 9	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики за хвороб хвороб ротової порожнини, глотки, стравоходу. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Самостійна робота 5		8
Тема 10. Хвороби передшлунків		
Лекція 10	ПРН 34, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики за атонії, ацидозу, алкалозу, тимпанії, паракератозу рубця. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 11		8
Тема 11. Хвороби шлунка і кишечника: гастрит, виразкова хвороба, гастроентерит, гастроентероколіт		
Лекція 11	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики за гастриту, виразкової хвороби, гастроентериту, гастроентероколіту. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 12		8
Самостійна робота 6		8
Тема 12. Хвороби шлунка і кишечника з синдромом колік. Класифікація, основні симптоми, принципи діагностики і лікування хворих тварин із синдромом колік		
Лекція 12	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб шлунка і кишечника з синдромом колік. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 13		8
Самостійна робота 7		8
Тема 13. Хвороби підшлункової залози. Класифікація, поширення, основні синдроми		
Лекція 13	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб панкреатиту, панкреонекрозу та атрофії підшлункової залози. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і	-
Лабораторна робота 14		8

	контролювати клініко-лабораторні показники	
Тема 14. Хвороби печінки і жовчних шляхів. Класифікація, поширення, основні синдроми захворювань печінки і жовчних шляхів. Гепатит, Гепатоз		
Лекція 14	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за гепатиту і гепатозу. Знати засоби профілактики хвороб Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 15		8
Тема 15. Хвороби очеревини. Перитоніт. Асцит		
Лекція 15	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за перитоніту, асцити. Знати засоби профілактики Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Самостійна робота 8		6
Модульна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Залік	30	
5 курс 10 семестр		
Модуль 3. Метаболічні хвороби дорослих тварин. Хвороби молодняку		
Тема 16. Хвороби, зумовлені порушенням обміну речовин. Класифікація, поширення, особливості перебігу та діагностики. Кетоз		
Лекція 16	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених переважним порушенням білкового, вуглеводного і ліпідного обміну. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 16		10
Самостійна робота 9		10
Тема 17. Макроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики		
Лекція 17	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених дисбалансом в організмі Ca, P, Mg. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у	-
Лабораторна робота 17		10

	тварини під час лікування.	
Тема 18. Мікроелементози тварин. Поширення, загальні принципи діагностики і профілактики		
Лекція 18	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених дисбалансом в організмі I, Co, Cu, Mn, Se, Zn. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам	-
Лабораторна робота 18		10
Самостійна робота 10		10
Тема 19. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі жиророзчинних вітамінів		
Лекція 19	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених дисбалансом в організмі vitaminiv A, D, E, K. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 19		10
Тема 20. Гіпо- і гіпервітамінози тварин, зумовлені дисбалансом в організмі водорозчинних вітамінів		
Лекція 20	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин та профілактики хвороб зумовлених дисбалансом в організмі vitaminiv B1, B2, B5, B6, B12, Bc, C та вітаміноподібних речовин. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини	-
Лабораторна робота 20		10
Тема 21. Хвороби молодняку. Класифікація і поширення хвороб молодняку. Імунодефіцитний стан молодняку		
Лекція 21	ПРН 4, 5, 11 Знати визначення імунодефіцитного стану у тварин. Знати фази вікового ІДС у молодняку тварин. Вміти діагностувати ІДС за показниками морфологічного і біохімічного дослідження крові. Обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію молодняку. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 21		10
Тема 22. Неонатальні хвороби молодняку		
Лекція 22	ПРН 4, 5, 11 Знати визначення диспепсії у молодняку тварин. Знати етіопатогенез диспепсії у тварин. Вміти розпізнавати характерні симптоми захворювання та аналізувати показники морфологічного і біохімічного дослідження крові. Обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію молодняку.	-
Лабораторна робота 22		10

Тема 23. Метаболічні хвороби молодняку		
Лекція 23	ПРН 3, 4, 7, 18, 20 Знати основні метаболічні хвороби молодняку тварин. Вміти розпізнавати характерні симптоми метаболічних захворювань молодняку та аналізувати показники морфологічного і біохімічного дослідження крові. Обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію молодняку. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	-
Лабораторна робота 23		10
Модульна робота 3		30
Всього за модулем 3		100
Модуль 4. Хвороби шкіри, крові, органів сечової і нервової систем, птахів та хутрових звірів		
Тема 24. Поширення та основні синдроми хвороб нирок і сечових шляхів. Принципи терапії і профілактики		
Лекція 24	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за гломерулонефриту, нефрозу, пієлонефриту. Знати засоби профілактики хвороб нирок. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	-
Лабораторна робота 24		7
Самостійна робота 11		5
Тема 25. Хвороби системи крові. Класифікація. Поширення. Анемії: класифікація, етіологія, методи діагностики і лікування		
Лекція 25	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за анемії та геморагічного діатезу. Знати засоби профілактики хвороб крові. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	-
Лабораторна робота 25		7
Самостійна робота 12		4
Тема 26. Хвороби нервової системи. Класифікація, поширення, загальні синдроми і діагностика хвороб нервової системи. Органічні хвороби центральної нервової системи		
Лекція 26	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за енцефаліту, менінгіту, меніоенцефаліту. Знати засоби профілактики хвороб нервової системи. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати дієтотерапію і фізичні навантаження хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні	-
Лабораторна робота 26		7
Самостійна робота 13		4

	показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	
Тема 27. Функціональні хвороби центральної нервової системи. Стрес. Невроз. Епілепсія		
Лекція 27	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за стресу, епілепсії, неврозів, еклампсії. Знати засоби профілактики функціональних хвороб тварин.	-
Лабораторна робота 27	Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування	7
Тема 28. Алергічні й аутоімунні хвороби шкіри тварин. Загальна характеристика, методи діагностики і лікування		
Лекція 28	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування тварин за atopічного чи алергічного дерматиту, екземи, червоного вовчака. Знати засоби профілактики цих хвороб тварин.	-
Лабораторна робота 28	Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	7
Самостійна робота 14		4
Тема 29. Внутрішні хвороби птахів		
Лекція 29	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування птахів за внутрішніх хвороб. Знати засоби профілактики у них хвороб.	-
Лабораторна робота 29	Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування.	7
Тема 30. Хвороби хутрових звірів. Біологічні особливості хутрових звірів. Поширення, діагностика і профілактика за внутрішніх хвороб хутрових звірів		
Лекція 30	ПРН 4, 5, 11 Знати особливості етіопатогенезу, симптомів, а також принципи лікування хутрових звірів та профілактики у них хвороб. Вміти обирати і дозувати лікарські препарати відповідно діагнозу хвороби, призначати відповідну дієтотерапію хворим тваринам. Аналізувати і контролювати клініко-лабораторні показники у тварини під час лікування. Розуміти небезпеку неправильного призначення, передозування і побічної дії препаратів.	-
Лабораторна робота 30		7
Самостійна робота 15		4
Модульна контрольна робота 4.		30
Всього за модулем 4		100

Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$
Екзамен	30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайнів та перескладання	<i>НАПРИКЛАД:</i> роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	<i>НАПРИКЛАД:</i> списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	<i>НАПРИКЛАД:</i> відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2727>
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2729>
- Внутрішні хвороби тварин: практикум / [М. І. Цвіліховський, Н. І. Бойко, С. І. Голопура та ін.]; за ред. М.І. Цвіліховського К.: ЦП КОМПРИНТ, 2023. 240 с.

3. Превентивні технології забезпечення здоров'я дрібних домашніх і екзотичних тварин. Навчальний посібник / [М.І. Цвіліховський., С.І. Голопура, Н.Г. Грушанська та ін]; за ред. М.І.Цвіліховського К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 438 с.
4. Внутрішні хвороби тварин / [В.І. Левченко, В.В. Влізло, І.П. Кондрахін та ін.]; за ред. В.І. Левченка. Біла Церква, 2015. Ч.2. 610 с.
5. Зміни показників крові тварин за патології: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 50 с.
6. Клінічні та лабораторні зміни в організмі собак і котів за патології сечової системи: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М., Якимчук М.С. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2021
7. Інтерпретація лабораторних досліджень крові у собак і котів: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М., Якимчук М.С. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2021
8. Хвороби серця тварин (у запитаннях і відповідях): методичні вказівки / Палюх Т.А., Немова Т.В., Павелиця О.О., Береза В.І., Цвіліховський М.І. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020
9. Діагностика хвороб дихальної системи тварин: методичні вказівки, Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. / К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020
10. Сучасна електрокардіографія тварин: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020
11. Діагностика хвороб серцево-судинної системи: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020
12. Сучасні методи дослідження серця: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020
13. Патогенетична терапія тварин»: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Костенко В.М., Грушанська Н.Г., Голопура С.І., Бойко Н.І. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 39 с.
14. Ендоскопія органів системи травлення у свійських тварин: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Костенко В.М., Грушанська Н.Г., Омельчун С.І.К.: «ЦП КОМПРИНТ», 2020. 19 с.
15. Робочий зошит з лекційного курсу дисципліни «Превентивні ветеринарні технології незаразних хвороб жуйних» (Частина 1): методичні вказівки /

- Цвіліховський М.І., Костенко В.М., Грушанська Н.Г. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 62 с.
16. Курс лекцій з дисципліни «Превентивні ветеринарні технології незаразних хвороб жуйних» (Частина 2): методичні вказівки / К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 76 с.
- 17.Терапевтична техніка та способи застосування лікарських засобів тваринам: методичні вказівки / Цвіліховський М.І., Грушанська Н.Г., Костенко В.М., Голопура С.І., Обруч М.М. К.: «ЦП Компрінт», 2016. 34 с.
- 18.Рентгенологічне дослідження серця тварин: методичні вказівки для підготовки фахівців ОС «Магістр» спеціальності 211 – Ветеринарна медицина / Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Костюк О.С., Маринюк М.О., Бондар В.О., Іванченко Н.Ю., Якимчук І.М., Обруч М.М. К.: «ЦП Компрінт», 2017. 28 с.

Рекомендована література

1. Дробот М.В., Цвіліховський М.І. Терапія телят за неспецифічної бронхопневмонії та її профілактика з використанням біогенних елементів і ехінацеї пурпурової. Монографія. Житомир, 2022. 121 с.
2. Шарандак П. В. Функціональний стан печінки й нирок у вівцематок. Монографія: Житомир: ПП «Євро-Волинь», 2022, 180 с.
3. Превентивні технології забезпечення здоров'я дрібних домашніх і екзотичних тварин. Навчальний посібник. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 438 с. Цвіліховський М.І., Голопура С.І., Грушанська Н.Г., Бойко Н.І., Немова Т.В., Палюх Т.А.
4. Голопура С.І. Порушення метаболізму і колострального імунітету у великої рогатої худоби та їх корекція. Монографія. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 408 с.
5. Діагностика порушень обміну мінеральних речовин у корів. Монографія. Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 192 с. Грушанська Н.Г., Цвіліховський М.І., Долецький С.П.
6. Preventive veterinary technologies of internal diseases of ruminants. К.: NPE Yamchynskyi O.V., 2020. 326 с. Монографія. Цвіліховський М.І., Грушанська Н.Г., Долецький С.П., Костенко В.М.
7. <https://veteriankey.com/noninfectious-diseases-of-the-gastrointestinal-tract/>
8. <https://youtube.com/watch?v=NQN2UvWKC0&si=EnSIkaIECMiOmarE>
9. <http://goodhouse.com.ua/poradi/19274-zaxvoryuvannya-pechinki-u-sobak-simptomi-oznaki-pri-chini-likuvannya-diyeta-i-xarchuvannya-sobaki-pri-zaxvoryuvannyax-pechinki-likuvalnij-korm.html>
10. <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/> – Електронна бібліотека НУБіП України

11. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/nd/> – Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України
12. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського